

1. Obiekt

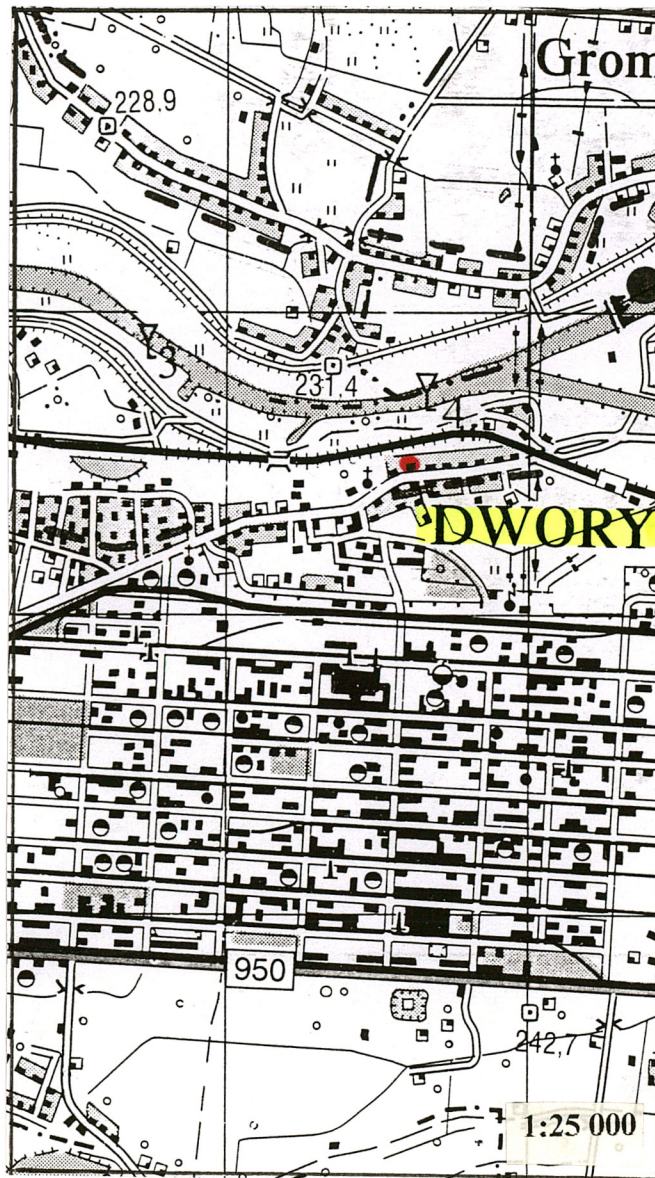
BUDYNEK MIESZKALNY (CHALUPA) NR 149

2. Czas powstania

1900 r.

3. Miejscowość

OŚWIĘCIM DWORY I

4. Adres ul. Zwycięstwa 149
32-600 Oświęcim

nr hipoteczny.....
lub ewid. gruntów.....

5. Przynależność administracyjna

małopolskie (pow. oświęcimski)
województwo.....

Oświęcim
gmina.....

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

krakowskie (do 1999 r. bielskie)
województwo.....

oświęcimski
powiat.....

8. Właściciel i jego adres

9. Użytkownik i jego adres
nieużytkowany

10. Rejestr zabytków

Nr.....data.....

Pierwsza wzmianka o wsi Dwory pochodzi z 1405 r. W tym czasie miejscowość należała do Księstwa Oświęcimskiego. Od 1457 do 1772 r. była królewską. Po I rozbiorze Polski przeszła w ręce prywatne. W 1783 r. posiadał ją Jaworski z Lutosławic, a w 1797 r. należała do Eleonory Malczewskiej. Na początku XIX w. Dwory nabyli Hallerowie, którzy na kanwie istniejącego drzewostanu założyli park, wybudowali dwór, budynki gospodarcze i kaplicę-mauzoleum. W końcu XIX w. powstały zabudowania folwarczne naprzeciwko parku, wzniesione najprawdopodobniej przez Fundację Hallerowsko-Rettmanowską. W I. połowie XX w. (do 1939 r.), majątek o powierzchni 385 ha dzierżawił Horster, a po nim Etmajer. W 1939 r. posiadłość Hallerów przejęli Niemcy, którzy przebudowali lub pobudowali nowe budynki gospodarcze, a w latach 1941-1942 na polach dworskich wybudowali zakłady chemiczne "Buna Werke". Po 1945 r. majątek przeszedł na własność Państwowego Funduszu Ziemi i był użytkowany przez Państwowe Gospodarstwo Rolne w Dworach. W 1964 r. w dawnym zespole folwarcznym swój zakład otworzył Ośrodek Hodowli Zarodowej z Osieka. W 1992 r. cały zespół przejęła Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa. Jego użytkownikiem jest obecnie Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjno-Usługowa w Oświęcimiu-Dworach.

Chalupa nr 149 zbudowana została w 1900 r., jako budynek mieszkalno-gospodarczy. Wzniesiony w technologii tradycyjnego budownictwa ludowego. Obiekt drewniany, konstrukcji zrębowej, prostokątny, szerokofrontowy, symetryczny, dwutraktowy, parterowy, częściowo podpiwniczony, nakryty dachem dwuspadowym.

SYTUACJA. Budynek mieszkalny (chalupa) nr 149 został zlokalizowany na terenie dawnej wsi Dwory (od 1954 r. dzielnicy Oświęcimia - Dwory I), we wschodniej części miasta, około 3 km na wschód od centrum. Usytuowany jest około 800 m na zachód od przystanku kolejowego PKP "Dwory", po północnej stronie ul. Zwycięstwa, w grupie tworzącej enklawę zachowanej, wiejskiej zabudowy tradycyjnej, złożonej z czterech drewnianych domów (chałup). Teren na którym znajdują się obiekty jest obszarem o mało urozmaiconej konfiguracji, ograniczonym od zachodu wysoką skarpą porośniętą drzewostanem należącym do wschodniej części dawnego parku dworskiego Hallerów, założonego w początkach XIX w. W zboczu skarpy znajduje się kilka murowanych piwniczek. Od północy, wschodu i południa chałupy sąsiadują ze współczesną, murowaną zabudową mieszkalną i gospodarczą. Chałupa nr 149 ustawiona jest kalenicowo do ciągu ul. Zwycięstwa. Frontem zwrócona na południe. Prostokątna działka na której się znajduje, otoczona jest częściowo drewnianym, sztachetowym płotem. Kilkanaście metrów na zachód od chałupy usytuowane są drewniane domy nr 145 i 137, a za nimi od północy, chałupa nr 139.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA. Chałupa drewniana, zbudowana w konstrukcji zrębowej, częściowo oszalowana. Zrąb ułożony z obrabianych ręcznie płazów w zwęgłowaniach związanych na jaskółczy ogon. Płazy ścian działowych połączone z wieńcem na obłap. Belki podwalinowe łączone w zwęgłowaniach na zamek, ułożone na kamienno-ceglanej podmurówce niwelującej miejscami niewielkie nierówności terenu. Ostatki belek zrębu równo ścięte tuż przy licach ścian. Zrąb uszczelniony gliną. Ściany boczne i szczyty oszalowane deskami kładzionymi pionowo na styk. Piwnica murowana z kamienia, sklepiona kolebkowo. Stropy drewniane, belkowo-powałowe. Więźba dachowa drewniana, konstrukcji krokwiowo-jętkowej. Dach kryty dachówką cementową. Okapy dachu nadwieszane, wsparte na rysiach belek stropowych. Podłogi z desek kładzionych na legarach. Otwory drzwiowe i okienne prostokątne. Drzwi wewnętrzne drewniane, mocowane w futrynach skrzynkowych, jednoskrzydłowe, płycinowe. Drzwi frontowe drewniane, w futrynach skrzynkowych, dwuskrzydłowe, ze skrzydłami zdobionymi płycinami w kształcie prostokątów, rombów i trójkątów, z czterokwaterowym nadświetlem. Wejście poprzedzone kamiennym progiem. Drzwi tylne drewniane, mocowane w węgarach, jednoskrzydłowe, deskowo-spągowe. Od frontu okna bliźnię, ościeżnicowe polskie, dwudzielne, czteropodziałowe, z ławami z grubych desek. Para okien w części zachodniej ściany frontowej, zabezpieczona dodatkowo współczesnymi okiennicami. Aneks przy ścianie tylnej, drewniany, konstrukcji szkieletowej, o ścianach szalowanych deskami kładzionymi pionowo na styk.

RZUT. Chałupa wzniesiona na planie wydłużonego prostokąta, szerokofrontowa, symetryczna, z sienią przechodnią, dwutraktowa, z szeregowym układem pomieszczeń. Przy części północno-zachodniej prostokątny aneks.

BRYŁA. Budynek o bryle w kształcie leżącego, wydłużonego prostopadłościannu, z wprowadzonym wtórnie prostopadłościannym aneksem. Parterowy, podpiwniczony pod częścią południowo-zachodnią. Dach nad korpusem dwuspadowy, średni w proporcji do wysokości ścian, nad aneksem pulpitowy. W poddaszu strych dostępny przez wejście z zewnątrz, w zachodniej ścianie szczytowej.

Belki i uszczelnienia **ŚCIAN** wzdłużnych pomalowane brązową, olejną farbą i wapnem. Drzwi i okna rozmieszczone symetrycznie.

WNĘTRZE. Układ wnętrza dwutraktowy, z traktami rozdzielonymi sienią. Pierwotnie w trakcie południowym dwie izby mieszkalne, w trakcie północnym od zachodu kuchnia, od wschodu stajnia (ob. pomieszczenie gospodarcze). W jednej z izb na belce data "1900 r."

WYPOSAŻENIE. Brak wyposażenia o charakterze zabytkowym.

INSTALACJE. Brak instalacji (elektryczna odłączona).

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
ok. 300 m ³	ok. 125 m ²	budynek mieszkalno-gospodarczy	budynek gospodarczy (nieużytkowany)

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Obiekt znajduje się w złym stanie technicznym. Częściowo zniszczona substancja materiałowo-techniczna zrębu, nieszczelne pokrycie dachu, zużyte okna, nieuporządkowane wnętrze.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Budynek o dużych walorach historycznych i krajobrazowych. Jest jednym z niewielu obiektów drewnianego budownictwa ludowego zachowanych na terenie Oświęcimia i w jego okolicach. Wymaga kompleksowego remontu.

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

- *Karta informacyjna zespołu dworsko-parkowo-folwarcznego w Oświęcimiu-Dworach i karty informacyjne obiektów w zespole*, oprac. T. Śledzikowski, Kraków 1995.

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

mgr Tadeusz Śledzikowski, IX 2002 r.

tekst.....
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki.....
jw. (wg dokumentacji)
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr.....
jw.
imię, nazwisko, data, podpis
Archiwum autora foto.

miejsce przechowywania negatywów.....

22. Bibliografia

- *Ewidencja parków i ogrodów. Dwory - ogród i park dworski. Gmina Oświęcim. Województwo bielskie*, oprac. K. Wiśniewska, T. Gryniewicz, Kraków 1983.
- *Oświęcim. Studium historyczno-urbanistyczne. T. I. Tekst*, oprac. L. Danilczyk, L. Sulerzyska, B. Wojnar, PP PKZ Kraków 1990.
- J. Zinkow, *Oświęcim i okolice*, Oświęcim 1994.

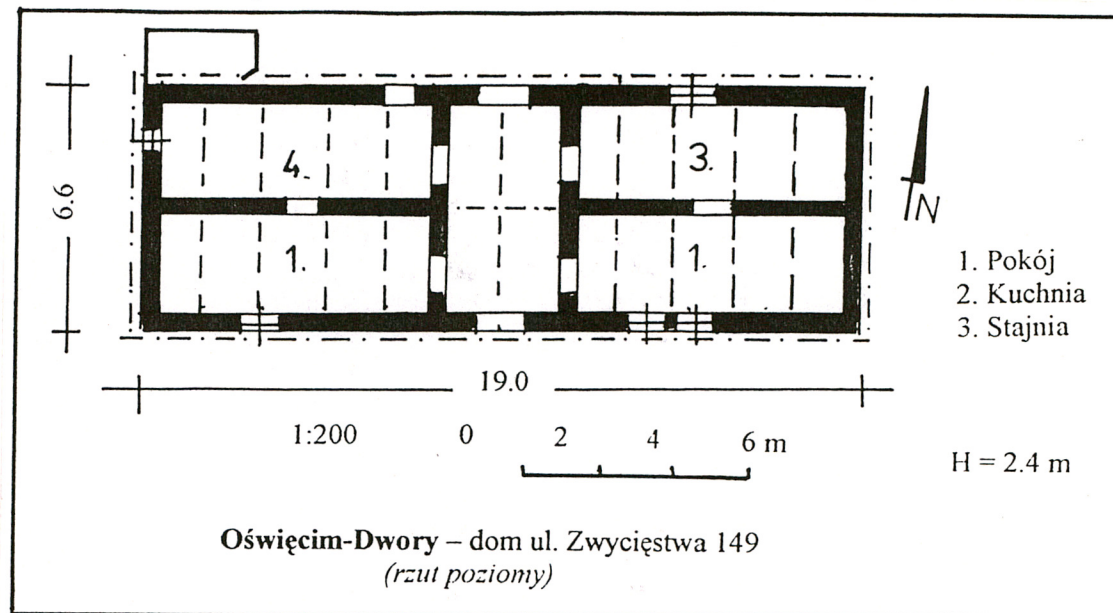
25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

1. Miejscowość OŚWIĘCIM - DWORY I	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) DOM, ul. Zwycięstwa 149	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Fotografie dodatkowe + rzut poziomy + plan sytuacyjny
---	---	---

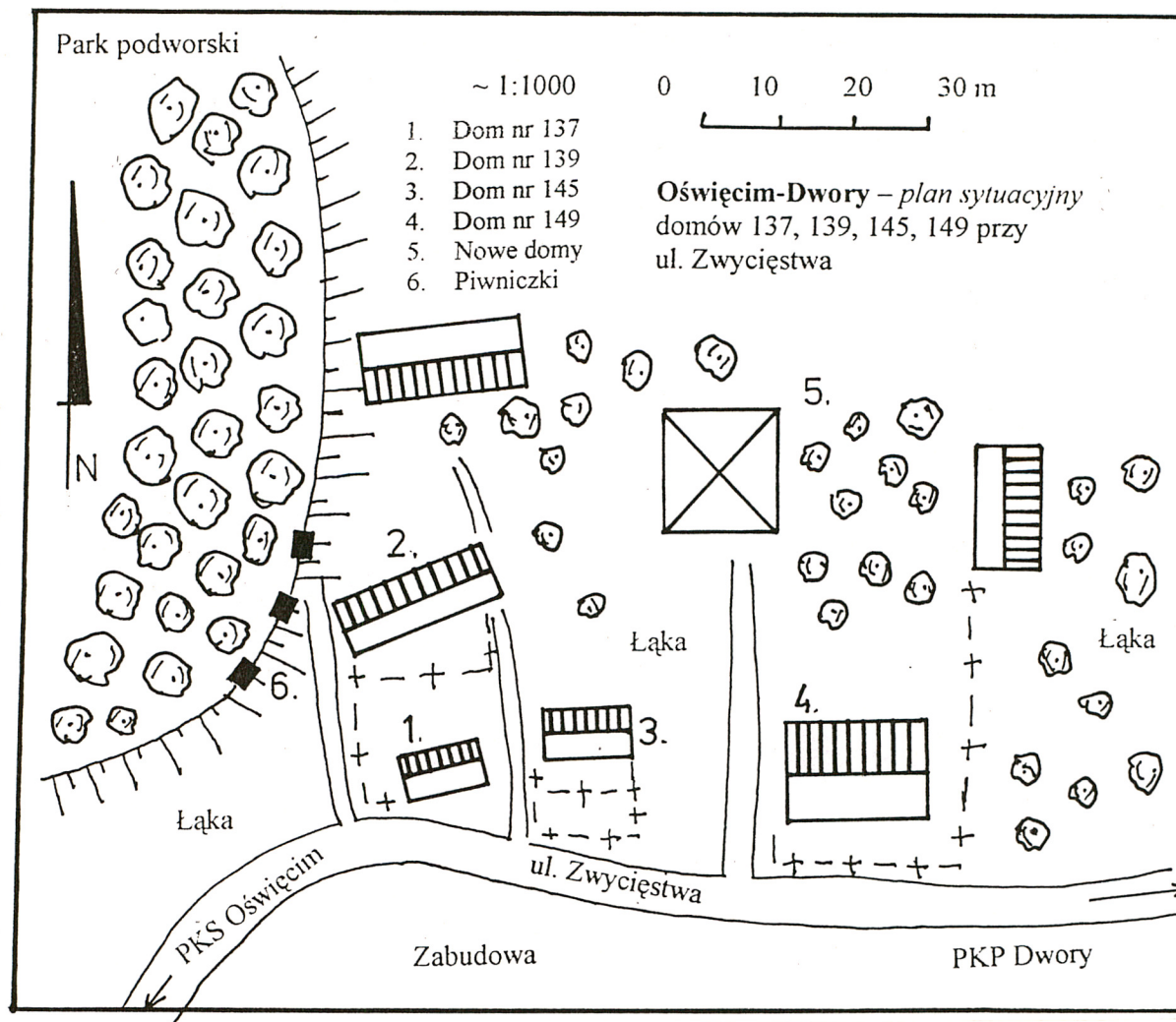
Widok od południowego zachodu

Okna od frontu

Wkładkę założył: mgr Tadeusz Śledzikowski, IX 2002 r.
(imię, nazwisko, data)
Archiwum autora foto

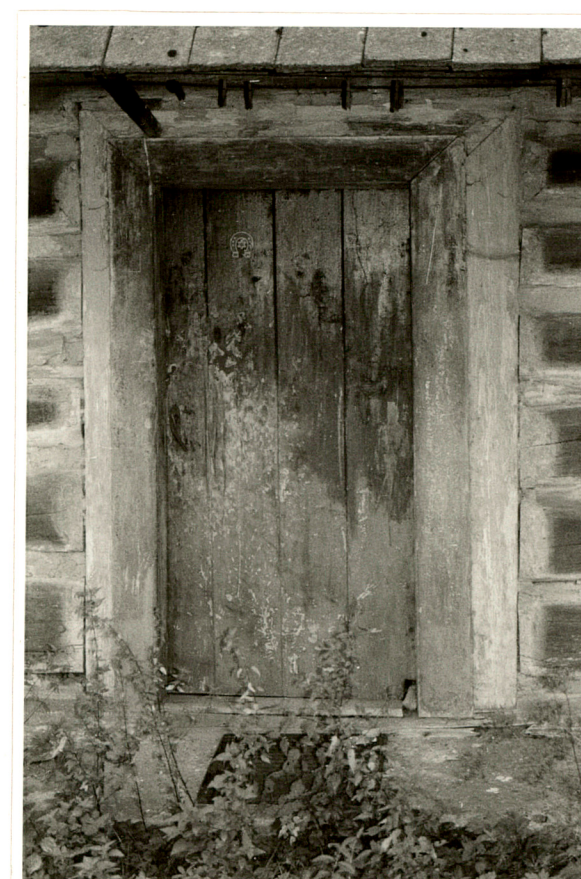
Miejsce przechowywania negatywów:

1. Miejscowość OŚWIĘCIM - DWORY I	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) DOM, ul. Zwycięstwa 149	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Fotografie dodatkowe
---	---	--

Drzwi od frontu

Drzwi od tyłu

Wkładkę założył: mgr Tadeusz Śledzikowski, IX 2002 r.

(imię, nazwisko, data)

Archiwum autora foto

Miejsce przechowywania negatywów: